

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

*ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ*

*ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

*Հետազոտության թեման՝ Ուսուցման անհատական և տարրերակված
մոտեցումները տարրական (հիմնական կամ ավագ)
դպրոցում*

Առարկան՝ Քիմիա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Բահրազյան Գայանե

Ուսումնական հաստատություն՝ Ե. Ցարենցի անվան հ. 67 հիմն. դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Անհատական և տարբերակված ուսուցման նկարագիրը.....	5
Ուսուցչի դերը տարբերակված ուսուցման մեթոդի ժամանակ	8
Տարբերակված ուսուցման տեսակները	9
Եզրակացություն.....	12
Հավելված	14
Դասապլան 1	14
Դասապլան 2	16
Գրականություն	19

Ներածություն

Յուրաքանչյուր աշակերտի ուսման նկատմամբ հետաքրքրություն առաջացնելու, ակտիվացնելու և խթանելու համար, կիրառվում են տարբեր հնարներ, միջոցներ ու մեթոդներ: Դրանք կարող են լինել ավանդական, ժամանակակից մեթոդներ, կան դրանց միաժամանակյա և խառը կիրառումը:

Կիրառվող մեթոդ կամ մեթոդները պետք է ապահովեն կրթության շարունակական զարգացում ու խորացում:

Յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է տիրապետի որոշակի հնարքների և մեթոդների, որպեսզի սովորողին տա այն նվազագույն գիտելիքները, որը պահանջում է այս կամ այն առարկայի չափորոշիչն ու ծրագիրը:

Կարևորելով ուսուցչի իմացությունը՝ տիրապետելու որոշակի հնարքների և մեթոդների, որպես սովորողների գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների խթանող, ես որոշեցի իմ հետազոտական աշխատանքի թեման ընտրել տարբերակված ուսուցումը՝ որպես սովորողների առաջադիմությունը խթանող և բարձրացնող մեթոդ:

«Անհատական ուսուցումը, ուսուցման այն տեսակն է, որի ընթացքում առանձնացվում են նրա առաջատար ձևերն ու թեքումները»:¹

Ներկայումս ուսուցման ոլորտում կան բազմաթիվ խնդիրներ, որոնցից յուրաքանչյուրը ունի իր պատճառները:

Ուսուցման ոլորտի հիմնական խնդիրներից են.

ա) Սովորողների պասիվ մասնակցությունը դասապրոցեսին:

բ) Դասարաններում տարբեր կարողությունների և առաջադիմությունների սովորողների ներկայությունը:

գ) Սովորողների մոտ հանդուրժողականության և մեկը մյուսին օգնելու կարողությունների պակասը կամ բացակայությունը:

Տարբերակված ուսուցման նպատակներն են

ա) Ունեցած գիտելիքների ամրապնդում:

բ) Նոր գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձեռք բերում:

գ) Հանդուրժողականության և փոխօգնության ձևավորում:

---

¹ Ա. Նալչաջյան, «Հոգեբանական բառարան», Երևան 1984 թ., էջ 240:

Ունենալով վերը նշված նպատակները ցանկանում եմ ինչքան հնարավոր է ուսուցման ոլորտի խնդիրները հասցնել նվազագույնի, իմ մանկավարժական գործունեության ընթացքում:

Անհատական և տարբերակված ուսուցման նկարագիրը

Ուսումնական հաստատություններում ուսումնական գործընթացն իրականացվում է խմբային կամ անհատական ուսուցման եղանակով:

Սովորողների անհատական ուսուցման կազմակերպման կարգը սահմանում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը:²

**Անհատական ուսուցման պլան`** հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի և երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի հիման վրա կազմված փաստաթուղթ, որը սահմանում է սովորողի կրթության կազմակերպման տարեկան նպատակը, խնդիրները և դրանց հասնելու գործողությունները (ներառյալ` աջակցող ծառայությունները):

Տարբերակված ուսուցման նպատակն է յուրաքանչյուր սովորողի համար ապահովել պայմաններ` ըստ նրա ընդունակությունների, ձգտումների, պահանջմունքների, զարգացման համար: Տարբերակված ուսուցումը թույլ է տալիս ուսումնառությունը կազմակերպել` ելնելով սովորողի անհատական որակներից: Այս մեթոդի նպատակն է, որպեսզի բոլոր սովորողները յուրացնեն կրթության գոնե նվազագույն գիտելիքներ, որն է կամ սվյալ կոնկրետ առարկայից:

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ հաշվի է առնվում սովորողների անհատական առանձնահատկությունները:

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ ստեղծվում են խմբեր: Յուրաքանչյուր խմբում ընդգրկվում են նման առաջադիմության, ձգտումներով և տրամաբանությամբ սովորողներ: Այսինքն խմբերը տարբերվում են իրենց գործունեությամբ, նպատակով, ուսուցման խորությամբ և վերջնարդյունքով:

Տարբերակված ուսուցումը իրականացվում է երեք հիմնական փուլերով.

- ա) սովորողի անհատական առանձնահատկությունների ճանաչում,
- բ) սովորողների խմբերի բաժանելը ըստ անհատական առանձնահատկությունների,
- գ) տարբերել յուրաքանչյուր խմբին տրվող ուսուցման նյութը:

² <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=97415>

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ կարելի է առաջադրանքները կամ ուսուցման նյութը տրամադրի ուսուցիչը: Ցանկալի արդյունք է տալիս նաև այն ձևը, երբ սովորողը ինքն է ընտրում իր կողմից յուրացված նյութը, եթե խմբում ընդգրկված են ցածր կարողություններով կամ դասապրոցեսին դժվար ինտեգրվող սովորողներ:

Ես դասարաններում խմբերը ձևավորվում եմ ըստ աշակերտների թվի, մինչև 20 աշակերտ ունեցող դասարանը՝ երեք խումբ, քսանհինգից երեսուն աշակերտը՝ չորս խումբ, երեսունից ավել՝ հինգ խումբ:

Ցածր կարողության խմբերին կամ ես եմ տալիս առաջադրանք, կամ թույլ եմ տալիս իրենց ցանկությամբ իրենք ընտրեն, քանի որ իրենց ընտրած առաջադրանքները ավելի լավ են սովորում: Նրանց սովորածի վերջնարդյունքը պետք է պետք է լինի նյութի ընթերցելը, սովորել որոշ քիմիական բանաձևեր տալ սահմանները:

Միջին կարողությամբ խմբերի սովորածի վերջնարդյունքները պետք է լինեն նյութի վերարտադրելն ու ներկայացնելը, ռակցիաների գրելը, պարզ խնդիրների լուծելը:

Բարձր կարողությամբ և առաջադիմությամբ խմբերում վերջնարդյունքը պետք է լինի վերը նշված երկու խմբերի արած աշխատանքները, և դրան ավելանում է բարդ հաշվարկային խնդիրների լուծումը, որոնք կարող են լինել դասագրքից, խնդրագրքից և շտեմարաններից և աշխատանքային նյութեր համացանցից:

Տարբերակված ուսուցման առավելությունը այն է, որ աշակերտները սովորում են և՛ իրենց խմբում, և՛ լսում ու սովորում են նաև մյուս խմբերից: Լսելով բոլոր խմբերին՝ ուսուցիչը բաց և փակ հարցերի միջոցով ընդհանրացնում է դասը ամբողջ դասարանի համար: Այնուհետև հետադարձ կապի միջոցով կապ է ստեղծում անցած և նոր դասերի միջև, որի միջոցով կրկնում և ամրապնդվում է ինչպես նոր, այնպես էլ հին կամ անցած դասը:

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ նյութի մի քանի անգամ կրկնում են սովորողները, որի ընթացքում նույնիսկ ցածր կարողությամբ սովորողները ունենում են նվազագույն գիտելիքներ տվյալ թեմայից կամ ուսուցանվող նյութից:

Այս ուսուցման մեթոդը իրեն ավելի շատ արդարացնում է այն ժամանակ, երբ տվյալ դասարանում այս մեթոդը կիրառվել է տարրական դասարաններից սկսած:

Սովորողները միջին և ավագ դպրոց գալիս են արդեն այս մեթոդին ծանոթ և աշխատանքը տարբերակված խմբերում բերում ավելի արագ և արդյունավետ է կազմակերպվում:

Ուսուցչի դերը տարբերակված ուսուցման մեթոդի ժամանակ

Այս մեթոդի կիրառման ժամանակ շատ կարևոր է ուսուցչի դերը: Ուսուցիչը պետք է ընտրի ճիշտ խմբեր, նման գիտելիքներ, կարողություններ ու հմտություններ ունեցող աշակերտներին նույն խմբում ընդգրկելով:

Ուսուցչի մյուս կարևոր դերը այն է, որ նա հետևում է դասընթացի ժամանակին, օգնում է նյութը հասկանալուն, պատասխանում է կարդալու ընթացքում սովորողներին անհասկանալի հարցերին, բացատրում է նոր տերմիններն ու հասկացությունները: Այս մեթոդի ժամանակ բոլոր սովորողները, ըստ էության նույն աշխատանքն են կատարում, սակայն աշխատանքը կատարվում է ըստ սովորողի կարողության մակարդակի:

Այստեղ շատ կարևոր է դասը պատմող կամ ներկայացնող աշակերտին տրվելիք հարցերը, որոնց միջոցով պարզաբանվում է նաև դասի այն մասը, որին շատ չեն անդրադարձել սկզբում:

Տարբերակված ուսուցումը ուսուցչին թույլ է տալիս բավարարել բոլոր սովորողների կարիքները, պահպանելով ցածր, միջին և բարձր կարողություններով սովորողների սպասելիքները:

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ ուսուցիչը ավելի երկար ժամանակ է տրամադրում դասի պլանավորմանը, պահանջվում է ավելի շատ ռեսուրսներ՝ դասարանների մակերեսը, կահավորումը: Տարբերակված ուսուցման առավելությունը այն է, որ այս ձևով դասի ժամանակ նման կարողություններով սովորող երեխաները աշխատում են նույն խմբում և խմբի ներսում բոլորը հավասար են, այսինքն այդ դեպքում չկա աշակերտի լավ կամ վատ սովորելու բարդությամբ և չկա նաև հոգեբանական արգելք: Այս մեթոդը ավելի ցանկալի է թույլ կարողությամբ աշակերտների համար:

Ճիշտ է, այս ուսուցման մեթոդը ընդունում են որպես ժամանակակից, սակայն իմ կարծիքով, այն միշտ էլ առկա է եղել դասավանդման մեջ: Բազմավաստակ և հմուտ ուսուցիչները այն ավելի շատ են կիրառում, կարող է դասարանը չեն խմբավորում, բայց դասի ընթացքում առանձին առաջադրանք են տալիս թույլ կարողությամբ կամ դասին դժվար ներգրավվող աշակերտին:

Տարբերակված ուսուցման տեսակները

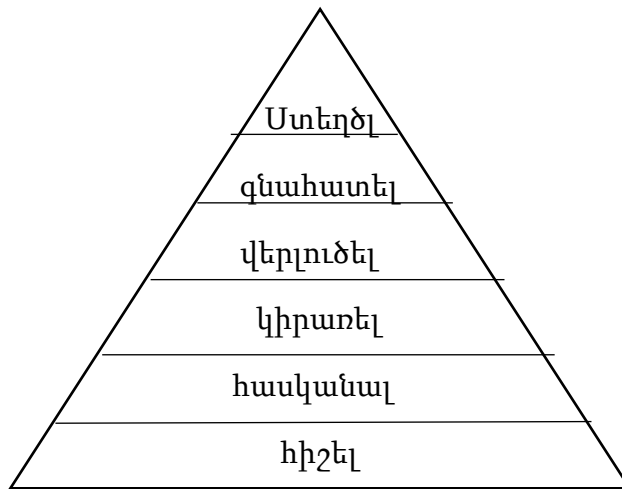
Ըստ ամերիկայի մանկավարժ Քերոլ Էն Թոմիլսոնի տարբերակված ուսուցումը լինում է չորս տեսակ.

- ա) ըստ բովանդակության դասակարգման
- բ) ըստ գործողությունների
- գ) ըստ վերջնարդյունքների
- դ) ըստ միջավայրի

Տարբերակված ուսուցումն իրականացնելիս հաշվի է առնվում սովորողի պատրաստակամությունը և կարողությունները, հետաքրքրությունների շրջանակը, ուսումնառության ձևը:

Այս ամենի արդյունքում մենք կունենանք սովորողի շարունակական զարգացում, սովորողի մոտիվացիայի բարձրացում և արդյունավետության աճ գիտելիքներ ստանալու գործընթացում:

Բովանդակային դասակարգման ժամանակ հաշվի է առնվում Բլյումի տաքսոնոմիան.

Ցածր կարողությամբ սովորողները նյութը հիշեն և հասկանան ինչքան որ կկարողանան: Միջին կարողությամբ սովորողները կարողանան կիրառել և վերլուծել իրենց գիտելիքները, իսկ բարձր կարողությամբ սովորողները գնահատեն, եզրակացություն անեն սովորածից և ստեղծագործեն ու հետազոտեն:

Ըստ գործողությունների տարբերակման ժամանակ կարևոր է ուսուցչի օժանդակությունը, որը կարող է լինել հետևյալ տեսակների.

- ա) ընթերցողական-դասագրքերի տրամադրում
- բ) տեսողական - տրամադրել բացատրող տեսադասեր
- գ) լսողական - տրամադրել աուդիո դասագրքեր
- դ) կինեստետիկ – հանձնարարել առցանց առաջադրանքներ:

Ըստ վերջնարդյունքի տարբերակման ժամանակ ուսուցիչը, ելնելով սովորողի գիտելիքների մակարդակից, սովորողին հանձնարարում է կատարել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնցում կամփոփվեն տվյալ թեմայի կամ դասի հիմնական պահանջները, դա կարող է լինել բանավոր հարցում, թեստ և այլն:

Ըստ միջավայրի տարբերակման ժամանակ ձևավորվում են խմբերը, թույլ տալ սովորողներին ցանկության դեպքում առանձին կարգալ, ստեղծել սովորելու համար հանգիստ ու անաղմուկ միջավայր: Այն խմբերը, որոնք կարող են, աշխատում են միայնակ, իսկ աին խմբերը, որոնք օգնության կարիք ունեն, պարբերաբար դիմում են ուսուցչին:

Բոլոր դեպքերում տարբերակված ուսուցման նպատակն է սովորողի շարունակական և հետագա զարգացումը՝ հիմնված նրա անձնական որակների և գիտելիքների վրա:

Սովորողը պետք է կարողանա իր ստացած գիտելիքները գործնականում կիրառել, հետազոտել ու ստեղծել ինչ որ վերջնարդյունք, որը կարելի է տեսնել, չափել և գնահատել:

Սովորողների ուսուցման հաջողությունը ուսուցման այս եղանակի ժամանակ, այն է, որ ուսուցիչը հաշվի է առնում սովորողի անհատական առանձնահատկությունները: Տարբերակված կրթությունը նպաստում է սովորողի անհատական զարգացման և գիտելիքների ձեռք բերումը այն չափով, որքանով թույլ է տալիս իր կարողություններն ու գիտելիքները:

Տարբերակված ուսուցումը ներառում է կրթության ամենակարևոր տարրը՝ հոգեբանորեն հարմար պայմանների ստեղծում: Այս դեպքում ուսուցիչը աշխատում է դասարանի բոլոր աշակերտների հետ, թույլ սովորողներին հասցնելով որոշակի հմտությունների և գիտելիքների սահմանի, իսկ սովորողներին էլ ավելին սովորելու և ստեղծագործել ու հետազոտել:

Այս դեպքում աշակերտը ինքն է դառնում սովորող և սովորեցնող, կարևոր դերում լինում է սովորողը, իսկ ուսուցիչը դառնում է օգնող ու լուսաբանող: Տարբերակված ուսուցման ժամանակ սովորողների հմտությունների չափի իմացությունը օգնում է ուսուցչին նախապատրաստվել դասին, թույլ է տալիս նախապես պլանավորել դասը ավելի արդյունավետ, ընտրել համապատասխան առաջադրանքներ և մտածել օգնության ձևեր յուրաքանչյուր խմբի համար:

Ուսուցման այս մեթոդը ուսուցչից պահանջում է մեծ աշխատանք, դասերին՝ ստեղծագործական պատրաստվածություն, տարբեր հնարքներ ու մեծ գիտելիքների պաշար: Այս բոլորի արդյունքում կարելի է հասնել ծրագրային նյութի յուրացման դրական արդյունքի: Այս մեթոդի առավելությունը կայանում է նրանում, որ գիտելիքների տարբեր մակարդակ ունեցող սովորողները սովորում են նույն ուսումնական նյութը, ձեռք են բերում այն չափի վերջնարդյունք, ինչքան որ թույլ է տալիս իրենց կարողություններն ու հմտությունները:

Եզրակացություն

Իմ աշխատանքային փորձի ընթացքում, ես հաճախ, մտածված թե ականա, օգտվել եմ տարբերակված ուսուցման մեթոդից: Այս մեթոդը տեսանելի արդյունք է տալիս այն դասարաններում, որտեղ աշակերտների թիվը շատ մեծ է: Նաև այն դասարաններում, որտեղ կա աշակերտների դասերին ներգրավածության խնդիր: Ես թիրախային դասարան որպես՝ ընտրել եմ Ե.Չաարենցի անվան հ67 հիմնական դպրոցի 9-րդ դասարանը (2022-2023 ուս. տարի), որտեղ սովորում են 33 երեխա, 13 աղջիկ, 20 տղա: Այս դասարանում անցկացրեցի երկու նպատակային, իրար հաջորդող դասեր:

Դասապլաններին կարող եք ծանոթանալ հավելվածում:

Խմբերից երկուսում (դասարանը բաժանել եմ հինգ խմբի) ընդգրկեցի ցածր առաջադիմությամբ և դասին պասիվ մասնակցող երեխաների: Նրանց տվեցի քիչ և հեշտ առաջադրանքներ, կամ կարելի է նույնիսկ թույլ տալ, որ իրենք ընտրեն իրենց յուրացնելիք նյութը: Այս աշակերտները ակտիվորեն մասնակցեցին դասին, որի արդյունքում ստացան և միավորային և խրախուսական գնահատականներ: Այս մեթոդի ընթացքում ցածր միջին և բարձր կարողություն ունեցող աշակերտները ստացան իրենց կարողություններին և հմտություններին համապատասխան առաջադրանքներ, և արդյունքները գոհացուցիչ էին: Ես եկա այն եզրակացությանը, որ տարբերակված ուսուցումը խթանում և խորացնում է աշակերտների մոտիվացիան և գիտելիքները:

Տարբերակված ուսուցման փորձը և այդ ուղղությամբ կատարած հետազոտությունների արդյունքները հաստատել են, որ որևէ առարկայի խոր ուսումնասիրությունը աշակերտների գիտելիքները հարստացնում է ոչ միայն տվյալ և հարակից առարկաներից, այլև մյուս առարկաներից ու զգալիորեն բարձրացնում է ուսման առաջադիմությունն ընդհանրապես:³

Տարբերակված ուսուցումը խթանում է սովորողների մեջ նոր հետաքրքրություններ ու նախասիրություններ: Ուսուցման այս ձևի հիմքը կազմում է անհատական ուսուցումը: Այն պահանջում է ուշադիր լինել և՛ թույլ գիտելիք ու կարողություն ունեցող սովորողի, և բարձր մակարդակի սովորողի գիտելիքները է՛լ ավելի բարձրացնելուն:

---

³ Յու. Ա. Ամիրջանյան, Ա. Ա. Սահակյան «Մանկավարժություն» Երևան, 2005:

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ ուսուցիչը հասկանում է, որ բոլոր աշակերտները տարբեր են և պահանջում են տարբեր ուսուցման մեթոդներ, որպեսզի հաջողություն լինի ուսուցման մեջ: Այս ուսուցման մեթոդի նպատակն է դասավանդման տարբեր հնարքների կիրառում, բայց նույն վերջնարդյունքի ստացում: Ինչպիսի մեթոդ, հնար և ուսուցման ձև էլ օգտագործվի ուսուցման ժամանակ, ուսուցիչը հաջողության կհասնի միայն այն դեպքում, երբ անցկացրած դասը հետաքրքիր ու բովանդակալից կլինի դասարանի բոլոր աշակերտների համար: Իսկ դասը հետաքրքիր ու մոտիվացնող կլինի, եթե յուրաքանչյուր սովորողի կամ խմբի համար ուսուցիչը ընտրի ճիշտ առաջադրանք:

Եթե խնդիրը ճիշտ ձևակերպենք և տանք ճիշտ նպատակադրումներ, իմ կարծիքով, աշակերտների խմբերում և ընդհանրապես դասարաններում անպայման դրական տեղաշարժ կունենանք:

Հավելված

Դասապլան 1

Առարկա՝	Քիմիա 13.09.2022թ. I կիսամյակ, 9-րդ դասարան
Դասապլանի կազմը՝	13 աղջիկ, 20 տղա
Թեմա՝	Քլորաջրածին: Աղաթթու
Օգտագործվող նյութեր՝	Պարբերական համակարգ, կավիճ, գրատախտակ, տետր, դասագիրք, գլուխ 3, պարագրաֆ 3.3, էջ 50-53, դասագիրք՝ Գ.Ե.Ռուձիտիս, Ֆ.Հ.Ֆելդման, Քիմիա-9
Դասի նպատակը՝	Իմանալ քլորաջրածնի և աղաթթվի բանաձևը, նրանց տարբերությունը և նմանությունը, թվարկի ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառման ոլորտները, իմանալ ինհիտորների մասին:
Վերջնարդյունքը՝	<p>սովորողը կարողանա.</p> <p>ա) գրել քլորաջրածնի քիմիական, էլեկտրոնային և կառուցվածքային բանաձևերը,</p> <p>բ) ստացման լաբորատոր և արդյունաբերական եղանակներն արտահայտող ռեակցիաների հավասարումները,</p> <p>գ) գրել աղաթթվի քիմիական ռեակցիաներն արտահայտող ռեակցիաների հավասարումներն:</p> <p>դ) գրել քիմիական իոնի հայտնաբերման որակական ռեակցիան:</p>

Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	աշակերտ	ուսուցիչ	հարցադրումներ
5 րոպե	Ներկայացնել անցած տնային աշխատանքը	Ողջունել, հաշվառել, ստուգել տնային աշխատանքները	1) Ի՞նչ կիրառություն ունի աղաթթուն:
15 րոպե	Խմբերով աշխատում են,	Նոր դասի հանձնարարում	2) Ո՞րն է քլորիդ իոնի

	<p>ծանոթանում են նյութին և պատրաստվում են այն ներկայացնել: Տարբերակված ուսուցման ցածր առաջադիմությամբ որոշ աշակերտների հետ:</p>	<p>Նոր հասկացությունների և տերմինների բացատրում: Խմբերի կազմում, աշխատանքային նյութերի տրամադրում: Բացատրում է հանձնարարությունները:</p>	<p>հայտնաբերման ռեակցիան: 3) Ո՞ր օքսիդիչ նյութերի հետ է փոխազդում աղաթթուն: 4) Ստամոքսում աղաթթուն ի՞նչ ֆունկցիա ունի:</p>
20 րոպե	<p>Ցածր առաջադիմությամբ թիրախավորված աշակերտներից մի քանիսը հարցերի միջոցով պատասխանում են դասը: Մնացած խմբերից մեկական աշակերտ ներկայացնում է իրենց նյութը, եթե անհրաժեշտ է, մնացածը կատարում են լրացումներ:</p>	<p>Շրջում է խմբերով և լսում է դասը ներկայացնողին, տալիս է հարցեր ամբողջ դասարանին, ընդհանրացնում է նյութը: Տալիս է միավորային գնահատականներ:</p>	

5 րոպե – տնային աշխատանքի հանձնարարում և բացատրում էջ 53 խնդիր 2:

Դասապլան 2

Առարկա՝	Քիմիա
Ամսաթիվ՝	18.10.2022թ.
Կիսամյակ՝	I
Դասարան՝	9
Թեմա՝	Հալոգենների համեմատական բնութագիրը
Օգտագործվող նյութեր՝	Պարբերական համակարգ, կավիճ, գրատախտակ, տետր, դասագիրք, (Գ.Ե.Ռուձիտիս, Ֆ.Հ.Ֆելդման, Քիմիա-9, պարագրաֆ 3.4, էջ 55-59)
Դասի նպատակը՝	Սովորողը պետք է իմանա. <ul style="list-style-type: none"> • Բնության մեջ գտնվելը • Ֆիզիկական հատկությունները • Տալ ցնդման (սուբլիմացման) սահմանումը • Թվարկել քիմիական հատկությունները • Թվարկել ստացման եղանակները և կիրառման ոլորտները:
Դասի վերջնարդյունքը՝	սովորողը պետք է կարողանա. <ul style="list-style-type: none"> • գրել հալոգենների բնական միացությունների բանաձևերը, տոկոսային պարունակությունը բնության մեջ: • Ելնելով պարբերական համակարգում հալոգենների գրաված դիրքից՝ բացատրել դրանց համեմատական ակտիվությունը, • գրել հալոգենների համեմատական ակտիվությունը ապացուցող փորձերի քիմիական ռեակցիաների հավասարումները:

Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)	աշակերտ	ուսուցիչ	հարցադրումներ
5 րոպե	Ներկայացնել անցած դասի տնային աշխատանքը, եթե ունեն հարցեր դիմեն ուսուցչին:	Մուտք, ողջունել, հաշվառել, ստուգել տնային աշխատանքները, հարցնել նոր դասի էջը:	1) Ո՞ր երևույթն է կոչվում ցնդում: 2) Մոլեկուլային վիճակում ո՞ր հալոգենն է ակտիվ, իսկ իոնային վիճակում՝ ո՞րը: 3) Ի՞նչ կիրառություն ունեն հալոգենների միացությունները:
15 րոպե	Խմբերի բաժանվել, ստանալ աշխատանքային հանձնարարությունները և աշխատել դրանց վրա: Եթե ընթացքում հարց կունենան դիմեն ուսուցչին:	Տարբերակել խմբերը, տալ հանձնարարություն դասագրքից: Շրջել դասարանում, հետևել դասի ընթացքին, պատասխանել աշակերտների հարցերին:	
20 րոպե	Դասի ներկայացնելը սկսել այն խմբից, որը թիրախային է համարվում, այսինքն թույլ կարողությամբ և Հետո ամեն խմբից մեկը մոտենում է գրատախտակին և ներկայացնում է դասը:	Սկսել հարցումները: Լսել դասը պատմողներին, տալ հետադարձ և ամրապնդող հարցեր: Ամփոփել դասը, տալ միավորային գնահատականներ, թիրախային	

		<p>խմբերի աշակերտներին նաև խրախուսական գնահատական:</p>	
5 թույլե	<p>Ստանան տնային հանձնարարություն, էջ 58, վարժ 4</p>	<p>Բացատրում և հանձնարարում է տնային աշխատանք:</p>	

Գրականություն

1. Ա.Նալչաջյան «Հոգեբանական բառարան», Երևան, 1984:
2. Լ. Ասատրյան «Մանկավարժական հոդվածներ»:
3. Յու. Ա. Ամիրջանյան, Ա.Ս. Սահակյան «Մանկավարժություն», Երևան, 2005: